

MAGYAR KURIR

Bétsből, Pénteken, September' 3-dikán 1819.

Spanyol Ország.

A' Frantziák' Spanyol Országi Uralkodása alatt *Empicinando* nevű híres Guerilla-vezér a' *Quadalaxarai* környéken Madridtól csak 9 mértföldnyi távolságra tartozkodott 's üzte az utonállók' prédálásához hasonló Guerilla-hadakozást, ott, a' hol a' *Sacedoni* ferdő is van, 's a' honnét a' Király mostanság Madridba vissza érkezett. Itt most ismét efféle fegyveresek kezdik mutatni magokat, 's azt tartják felőlők, hogy a' *Melchior*' bandájától *Extremadurából* vették volna ide Madrid szomszédságába.

A' *Kadiksból* Amérikába útnak indulni készülő nagy expeditzióra nézve, a' Párisi levelek szerint, nagy változások történtek, mellyek közzül egygyik e' volna, hogy Gróf *Abisbal* elmozdított ezen expeditzió mellől, 's helyébe a' mostan Meksikói Vice-Király előtt volt Vice-Király *Don Felix Mária Calléja del Rey* rendeltetett fő vezérré, Gróf *Abisbal* pedig Andalusiai 's egyszersmind Kadiksi Fő kormányozó fog maradni — a' másik, hogy Generális *Sarfield* is eltételezett volna ugyan ezen expeditzió mellől. Azonban a' Londoni Ministeriális *Kurir* 's a' Párisi *Constitutionel*, Madridi tudósítások után azt a' nevezetes még pedig hiteltérdemlő környülállást említik ezen változásokra nézve, hogy Gróf *Abisbal* maga is részese lett volna annak a' kivánságnak, mellyet a' katonaság

kinyilatkoztatott, tudni illik, hogy adjon Constitúziót a' Király az Ország-
nak; vagy ha nyilvánosságosan részese nem volt is, legalább jónak tartotta ezen kivánságot. Erőssítik, hogy *Kadiksban* forma szerént való pénzgyűjtemények tettek, hogy ha kivántatni fog, költség is legyen azon seregek' számára, mellyek ezen célzásnak kieszközlésében munkások lennének. Már kétségbe se' hozta senki, hogy *Abisbal* maga is segedellemmel fog lenni ezen plánumnak végrehajtásában. Hanem, mint hitelesnek látszik lenni, *Julius*' 7-dikén *Ferdinandus* Királytól levelet vett, melyben őtet a' Király Felségárulással vádolja, 's a' melly őtet úgy megijesztette, hogy azon szempillantásban eltökéllette magában, hogy a' Király' kegyelmének 's bizodalmanak visszanyerhetése végett valami nagy dolgot tselekszik — a' melly nagy dolog e' volt, hogy, mint tudva van, még 7-dikben éjjel a' *Kadiksi*, 5000 emberekből álló őrző sereggel útnak indult, útjában még több katonaságot is (többire mind ágyuzókat) vett magához, 's ezekkel 8-dikra virradó reggel a' *Santa Mariai* lógerhez megérkezvén, az ott lévő Regementeket, mint ha mustrát akart volna vellek tartatni, a' mezőre kiállította, körül vétette, a' tiszteket a' sorból kikommandirozta, 's a' néppel a' fegyvert letétette. — Mondják, hogy ezen zürzavarban *Abisbalra* valaki reá lőtt volna, de nem találta. Párisi újságlevelek erőssítik *Kadiksi* tudósítóik után, hogy

Abisbal a' maga addig volt hajlandóságot egyszerre 's ily hirtelen így megváltoztatta, úgy megrettentek, hogy a' gyanusabbak között három ezeren, mint a' júlioa úgy engedték magokat hajakra hajtani. Most már azt is lehet érteni, hogy mit jelentettek az említett tudósítók ezen kifejezéseik által: — „Már mindenek készen valának, hogy azon eszközök által, mellyek arra határozottak vala, hogy Amérikában a' fejtelenség ellen tsatázzanak, magát Spanyol Országot a' fejtelenség' örvényébe taszítsák.“ Még csak egy szempillantat kívántatott vala, 's mindenek megtörténtek volna. Azolta, hogy a' dolog kitudódott, Madridból hivatalt kapott Abisbal az oda való menetelre, hogy tselekedeteiről számot adjon, de ő nem fogadta el ezen meghivattatást; azzal mentette magát, hogy rosszszul van. Így osztán Madridból küldettettek három biztosok Kadixba, hogy a' Santa Mariai történeteket megvizsgálják. Nagyon figyelmetessé tették az Országlószéket az özszeesküdteknek számossága, az ő nagy rangja k, 's kiváltképpen az ő békételenkedésseknek indító oka. Közönséges vélekedés, hogy Gróf Abisbálnak a' maga nagy buzgóságáért való megjutalmaztatása néki nagyon kedvetlen fog lenni.

Nagy Britannia.

Az a' hadi hajós sereg, melly a' Portsmouthi kikötőhelyben kievezéshez készül, Admiralis Hardy Tamás által vezéreltetik. Az ide tartozó tisztek már parantsolatot vettek, hogy minnyájan jelennyenek meg hajójikon. Némelylek úgy vélekednek, hogy ezen számos hadi hajókból álló tengeri erő Spanyol Országának a' maga elpártolt Déli Amériikai tartományai ellen való segítségére fog menni; hanem a' Londoni *Statesman*'

levelei kételkedva kérdezik, hogy valyon ugyan egy jó népet, melly a' maga függetlenségéért verekedik, megtámadhat-e Anglia? — Más Londoni levelek nyilván irják, hogy ezen tengeri erőnek kiküldésével oda czéloz az Anglus Országlószék, hogy a' Spanyolokat az Északi Amériikai Statusok ellen segítse, ha ezek ő ellenek hadat találnának indítani azért, hogy a' Floridákat által nem akarják engedni. Ezen segítségre akkor ajánlotta magát Anglia, midőn a' Spanyol Országlószéket arra vette, hogy az ezen általengedésről való Kötést, mellyet Ritter Onis Washingtonban tsinált, ne erőssítse meg.

Említettük, hogy a' Manchesteri lakosok rég' készültek, hogy Augustus' 16-dikán egy nagyon számos népgyűlést tartsanak, mellyel nem kis félelmet okoztak a' vélekelleszköző gondolkodásuaknak, kik a' katonasággal 's a' politziai emberekkel egygyütt minden féle előzevaló készületeket megtettek vala, hogy minden veszedelmek elhárítottáshassanak. De még se' érheték-el czelzásokat. A' történetet, ily czim alatt:

„Népzendülés Manchesterben, és Hunt-nak elfogattatása

következő módon adják elő a' Londonból Augustus' 18-dikán költ levelek: —

„Augustus' 16-dika nevezetes nap vala Manchester városára 's egész Angliára nézve. A' Gyökeres Reformálók minden tehetségeiket elővették, hanem a' jó polgárok, a' polgári katonák, 's a' regularis seregek elszellesztették a' rebelliseknek ezen véghetetlen sokaságát. Fájdalom, hogy vérnek kellett ontattatni: ellenben reménlhetjük, hogy a' nyughatatlanság' gerjesztőjinek megmutattott hogy az arra való szempillantat még nagyon messze légyen hogy Angliában politikai revolúziót lehessen forralni, vagy

hogy a' mi régi Constitutzióknak helyébe fejtelten Országlást lehessen tenni. —

„Már jó reggel minden utzákra proklamátziókat raggattak vala ki, melly által a' tsendes lakosok megintettek, hogy házaiknál maradjanak, 's gyermekeiket és tselédjeiket ki ne botsássák. A' közönséges bátorságra ügyelő tisztviselők nagy számú politziai katonákkal egygyütt, az utzákra kiállottak; Manchester' városa' és Salford mezővárosa' Polgári lovasságaik lóháton ülve várták a' dolog kimenetelét. A' Chesteri Grófságbéli polgári katonaság 's az első számú Dragonyos Regiment a' város mellett feküdtek tanyában. A' 15-dik számú Huszár Regiment és két Kompánia lovas ágyuzók kaszárnyába voltak csoportonként beszállitva. —

„A' Reformálók 10 óratájban, katonai rendel, 5 ember szélességű sorokkal és zászlókkal léptettek fel a' gyűlés' helyére. Zászlójikon, mellyeket előttök vittek, ily lázzasztó irás olvastatott: „*Egyenlő* Képviselet vagy Halál! Mint férjfi haljunk - meg inkább hogy sem mint rab, szolgák eladattassuuk.“ Ezen véghetetlen sokaság nem tsak Manchesteri, hanem nagy részint szomszédos vidéki, Stockporti 's egyéb környék városi lakosok voltak. Mikor az utzákön a' nagyobb házak előtt elléptettek, a' szörnyű nagy dorongokat, mellyekkel felfegyverkezve voltak, az utza' padimentumához fenték, mint ha élesítették volna, 's mint a' puskat a' vállaikhoz nyomták. Némelly tapatok előtt szabadság' sipkáját vittek hosszú rudak' hegyébe szurva. Minden felé ezen kommandó szók hallattattak: Jobbra! balra! Meg-álj! Előre: (Rechts! Links! Halt! Vorwärts!) 's a' nagy sokaság oly tökéletesen tette a' kommandószók szerént a' mozdulásokat, mint ha régtől fogva tanulta volna. Az özsze- gyülekezés helyének neve *Blanket-field-platz* volt. —

„Az Orátor Hunt dőlőjében érkezett meg egy szekeren. Előtte muzsikások mentek; 's a' szekér bakján egy Amazon asszony ült, ki a' reformáló asszonyok' seregének (Klubjának) Elölülője. Kezében zászlót tartott. Hunt és a' többi főbb Reformálók az Orálószékbe felmen- vén, a' szörnyű sokaság előttök hadi ren- det formált; a' zászlók és a' Szabadság' sipkái a' levegőben tsováltattak. A' meg- jelent emberek' számát némelyek 60 ezer- re, mások 100,000-re is teszik. Hunt azonközben semmi rosszat nem gyanít- ván, beszélni kezdett az Orálószékből. — „En, úgy mond, nem szollhatok úgy, hogy ezen nagy sokaság mind hallhassa, tehát jó leszén, hogy azok, kik hozzám közelébb vagynak, szavaimat másoknak is megmondják. Viseljük tsendesen magun- kat; tartsunk rendet; a' Reformálás' ügye gyözedelmeskedik..... Ezen szók- ra megjelentek a' Tiszti Karok; a' Tá- madás' Aktáját hathatós hangon felolvas- ták, 's kinyilatkoztatták, hogy ezen özsze- gyülekezés a' törvényekkel ellenkezik, 's parantsoltak, hogy tüstént mindenek haza takarodjanak. Azonban nem tsak hogy senki nem engedelmeskedett, ha- nem a' nép' salakja külömbkülömbféle módon kinyilatkoztatta az Elöljáróknak megvetését. Ekkor a' polgári lovasság hirtelenül előállván az Orálószéket, a' honnét Hunt beszélteni kezdett vala, körül venni iparkodott. Hunt a' kalap- jával tsufolodva intett nékiek, jelentvén, hogy tsak próbáljanak, ha mernek: de erre a' Polgári fegyveresek semmit nem ügyelvén, néhány jó fordulásokat tettek, 's az Orálószéket körül vették. Hunt ezt látván, ijedtiben tsakhogy a' korság ki nem törte, úgy elsárgult mint a' ha- lál; minden addig való tsufolódó neve- tése egyszerre oda lett. Felkiáltott, hogy magát a' katonaságnak által nem adja, hanem a' törvény Organumainak kész

leszen engedelmeskedni. Ezen szókra a 'Törvényesség' Hajduja Nadin, hetykén előállván, az elfogásról szóló parantsolatot előmutatta, 's előbb *Johnsont* azután *Huntot* is elfogta. *Hunt* nézett elé 's hátra, hogy ha talám az elillantásra valamelly rést találna, de már késő volt.

„A' Korifeusok között mind egygyütt 16-ton fogattattak-el. Egy *Moorehouse* nevű eleintén a' nép között módot talált volt az elbuvásra, de későbbre őtet is megtalálták 's elvitték. Asszonyt is fogtak-el 4-gyet.

„Hanem azalatt, míg ezen fogdosások folytak, a' nép, melly az első meglepetés miatt, jelenvalóságát elvesztette vala, magához jöven, követ és tegladarabokat gyűjtött össze, 's egyszerre egész köössővel köszöntötte a' Polgári katonaságot; sőt még a' dorongolnak is hasznát venni, 's ezekkel a' katonákat lovaikról levérni iparkodott. Ekkor a' Regularis katonaság is eléállott a' Polgáriak' segedelmére, de csak kivont kardal, és tüzelés nélkül. Erre rettentő zürzavar támadott ezen piatzon; a' sokaságnak nagy része legnagyobb sebességgel elfutott: néhány tsapatok ellenben olyan vakmerően szembeszállottak a' katonákkal, hogy ez, végezetre a' sokaság közzé bevágni 's tüzelni kéntelenített. Közel 100-ra teszik a' megsebesedettek' számát; 8-tzan ott a' piatzon ölettettek-meg; azon 17 sebesek között is, kik az ispotályba vitették, már meghaltak hatan. A' lovak által öszszetiportatott 's keményen öszszrontsoltatott embereknek száma is nagy. A' tolyongásnak szörnyűségét meg lehet abból itélni, hogy egy helyen egy kis új kő háznak falát egészszen ledöndötte a' rohanó sokaság. A' nézők, kik a' fedelén állottak, lesvén, mind megsebesédtek. Az idegen nép ugyan éjszlettájban haza takarodott 's a' tsendesség annyira a' mennyire helyre állittatott,

hanem a' katonaság azután is talpon állva vigyázott. Nagyon sajnálják *Holme* nevű ifjú és igen gazdag új házas Polgár-katonának esetét. Ezt egy nagy kővel úgy főbe hajtották, hogy lováról egyszerre leesett 's agya' velejét rettenetes rútul öszsze törte az utsza' padimentumán; mások azt mondják, hogy pistolylövést kapott; mások ismét, hogy a' lova sebesedett-meg 's velle a' földre esett. Elég a' dologhoz, hogy akar mint történt esete, életéhez kevés reménség van. Némelly tudósítások szerént *Ashwod* nevű gazdag kortsmárost is úgy főbe tsapták, hogy helyben meghalt belé. A' ezifira zászlóknak és szabadság sipháknak sorsa pedig végezetre a' lett, hogy a' sárba keyerték. —

„*Hunt*, ki mind ezeknek a' rendtelenségeknek rút okozója, a' katonaság által darabokra vagdaltatott volna, ha az Előljárók közbe nem vetették volna magukat; így törvényes büntetés várja; a' ki mindazonáltal azzal menti magát, hogy ő a' gyűlést nem hívta öszsze, sőt, hogy a' rendnek fenntartatásán is minden igyekezettel iparkodott. Hanem az Esküdtek, kik általmeg fog itéltetni, kétségkívül elegendő törvényes bizonyságokra fognak találni az általa kiadatott Proklamatiókban 's nem fognak lelkiesméretjeknek ezen irtoztató számadással sérelmet okozni, hogy egy ilyen embert szabadon elbotsátottak.

„Az Augustus' 19-dikén indult *Londoni Journalok* szerént úgy látszott, hogy ezen lármák a' Manchesteri vidéken még folytában tartanak. *Stockportban* és *Maclesfieldben* is kiütött a' támadás, és seregeket küldöttek letsendesítésére. *Londonban* is a' belső dolgokra ügyelő *Minister Sidmouth*' ajtajira lázzasztó czédulákat raggattak-fel.

A' katonai gyakorlásokat jelesen teszi ezen emberek. Mikor tüzet kiált nékiek a' Kommandáns, ők a' sárkány

elcsaltantása helyett kezeiket szokták összezetsapni. Többire éjtszakának idején gyakorolják magokat.

* * *

A' *Londoni* újságoknak egyéb summarizata ennyiben áll (a' *Bavariai Közhíves Ujságban*) — A' *Ministeri Kurir*-ből: „Herceg Wellington Aug. 11-dikén Aachenben útozott által. Mint mondják *Berlinbe* megy'. Mondják, hogy Hercegségére van bízva, hogy a' Svétzia és Dánia között való egyenetlenkedést, melly még telyességgel nintsen egészen eligazitva, közbenjárása által igyekezzék elhárítani. A' Svétziai Király az Orosz Császártól elhagyattatófélben látszik lenni, melly szerint a' Dánus és Svétziai Udvarok közt való megegygyezhetés, még bajosabbá fog lenni. Herceg Wellington Berlinből Warschauba veszi útját, a' hova Septemberre a' Császárt is várják, kinek Lengyel Ország' jó labraállittathatása oly nagyon szívén fekszik, hogy az Orosz Nemességnek is szemébe tünt.“ — A' *Sunból*: „Azt mondják, hogy a' mi Kabinétünk a' Persa Udvarral fontos kötésre lépett volna, mellyel oda volna a' célzás, hogy az Oroszbirodalomnak a' Persahatárok felé tovább-tovább való haladásának határok tétenessenek.

Szent Ilona.

Innét Május' 29-dikén költ levelek érkeztek Londonba, mellyekben kifejezve megjegyztetik, hogy Bonapartéről minden a' mit ezen szigeten tudnak, tsak ennyiből áll, hogy ott van. Európából semmit se' lehet tudni ezen szigeten, mint-hogy a' Kormányozó Hudson Lowe, minden odaérkező újságleveleket elveszen, 's elolvasván őket elégeti. Tsak nagyon megbizott barátainak küld újságdarabokat petsét és oly feltétel alatt, hogy

elolvasván hasonlóképpen bepetsételve azonnal küldjék vissza.

Északi Amerika.

Azt olvassuk az innét jött újságlevelekben, hogy ott egyszerre két Üstökös-tisillagok mutatták-meg magokat, az egyik Északnapkeletre, a' másik Északnapnyugotra. Röggel felé 2 és 3 órák között mind kettőt jól lehet látni.

A' tengeri kigyó ismét megmutatta magát ezen tengereken. A' hosszúsága 80-tól 100-zig való lábnyomnyinak látszott. A' színe feketés; a' testén pénzkarikáji nintsenek, tsak a' hátulja felé három; a' feje kigyófőhez hasonlító lapos, 's oly nagy mint egy lónak a' feje; szeme kiálló, mint a' békájé.

Svétzia.

A' *Tangerben* lévő Svétziai Követ így irt a' Stockholmi Egészségügyelő Biztossághoz: — „Meg nem álhatom, hogy hirt ne tegyek azon felfedezésről, mellyet itt a' még most is tartó pestisnek ideje alatt tettek. A' Levantei vidékeken már rég esmerik ezen tekint tben a' faolaj-ferdőnek, azzal való melengetésnek, 's bedörgölésnek hasznosságát. Hanem, a' mennyiben tudom, ezen olajnak bevétel által való használását még eddig sehol másutt nem próbálták, mint orvosi szert. Ezt a' próbát itt legelőbb a' Portugallus Consul Colaco Ur tette a' múlt esztendőben 's ezen próbatételét azolta több izben nagy haszonnal megújította. Kétszáz személyek közzül, kik még jó elejin és elég nagy dósis faolajat vettek-be, alig lettek 10-zen a' pestis' áldozatjává. Mihelyest a' nyavaának valakire való elragadása észrevétetik, igyék, testéhez, és erejéhez képpent 4-től fogva 8 unczianyit, melytől felettébb nagy izadáság következik az emberre, és ez oly hathatósan látszik kihajtani az ember'

tesztből a' mézget, hogy sok betegek egyedül csak ez által, mellyet még néhány isésze nagyon izzasztó thea által is erősebbé lehet tenni, tökéletesen meggyógyultak. Némelyeknél mint hánytató, másoknál mint hasbajtó, ismét másoknál mint mind kettő, úgy dolgozik az olaj. Hanem első és leghasznosabb munkája az izzasztás. T a n g e r mellett egy embernek a' feleségével egygyütt 4 gyermekeit már megölte vala a' Pestis, midőn magát az olajjal való étésre vette, mellyel magát és két fíjait megtartotta. Egy más faluban hasonló módon tartotta meg egy paraszt gazda három gyermekeit, minekutána hármat már a' pestis megölt volna. Különös történt két Szeretseny aszszonyokkal. Ezen fekete színű emberek-ről tudva van, hogy ha a' pestist egyszer elkapják, abból egy is ki nem gyógyul. Most ezen két aszszonyok jó nagy portzió olajat vévén-be, mind ketten meggyógyultak. Az olaj gyógyító erejének hatásosabbá tétethetésére, oly próbát is tettek, hogy annak bevévése mellett egyszerűsmind kívülről is használták, fürdés és bedörgölés által 's a' többi. Majd csak egy példa se' fordult elő, hogy jó kimenetele ne lett volna a' próbatételnek. Így gyógyított itt a' Tangeri vidékeken ezen pestises esztendőben egy Spanyol Orvos, kinek keze alatt 300 'Sidók között, kik pestist kaptak, csak 12-en haltak meg. Költ Tangerben Jun. 1-ső napján 1819-ben. — „

„H e m s ő.

S a n t D o m i n g o.

A' Párisi *Constitutionel* ily rajzolatot adott ki ezen szigetről: — „Ennek Respublikai részében szelid Országzás áll fenn, a' törvények böltsék, 's azokat a' nép nagy pontossággal telyesíti. B a y e r, az Elölülő, Szeretsen, jól neveltetett, 's kedves tekintetű ember; tsupa egyenes-ségből áll; mindenek könnyen bemehet-

nek hozzá; egy szóval egészszen arra termelt, hogy szabad embereket kormányozzon. Egy Frantzia Kereskedő Lafayettétől való ajánló-levéllel menvén hozzá, nem csak jól fogadtatott, hanem az Elölülő még válaszolt is Lafayettének nagy betsülettel, a' Kereskedőt pedig igen jól fogadta. A' sziget' másik részének, mellyen C h r i s t o p h e, uralkodik egészszen más formája van. Ő is Szeretsen; 's szép természetű, de egész családjával egygyütt rút tekintetű ember. Indulatjára nézve tsupa barbarus; született D e s p o t a; az emberek' élete tsupa semmi ő előtte; egy Tunisi Deytől semmit se különbözik. Ő maga, Udvari tékozlása által nagyságot mutat, de a' népe szerentsétlen; a' nép a' föld' göröngyéhez van köttetve (Jobbágy); az ő katonáji már megunták a' tyrannismus' támoszai lenni, és seregenként szöknek által a' Respublika' zászlója alá. H e n r y vára, mellyet C r i s t o p h e építettett, egy tsupa *Bastilla*; olyan tömlötök találtatnak benne, mint valaha ebben találtattak. — (Az Angliai Ministerialis Kurir ellenben másképpen beszél Cristophról, talám azért, hogy az Anglusok nálla nagy kedvességben vagynak. Christoph a' maga Országzását (ezek a' Kurir' szavai) már talpköre helyhezette; földjének népe sebességgel nevededik; kereskedése virágzik. Nálla a' bevitelért való adó (vám), a' melly minden más nemzetekre nézve 10 *per Cent*, Angliára nézve csak 5. Christophé már néhány Oskolákat fundált, mellyekben a' tanulás L a n c a s t e r i mód szerént foly, 's csak az Anglus nyelv tanittatik benne, minthogy ő a' Frantzia nyelvet egészszen ki akarja Országából irtani).

N é m e t O r s z á g.

A' Berlieni Státusújság ily megjegyzéssel közli a' 'Sidóknak mostani üldöztessekről szolló tudósításokat: — „Ezen

'Sidó üldözését igazságtalanul tulajdonják sokan az ő erántok való gyűlölségnek. A' közönséges emberek nem részelek ezen gyűlölségben. Más oka van ennek. A' munka nélkül lévő emberek' sokaságának csak fogásul szolgál a' 'Sidók' üldözése arra, hogy rendellen indulatjokat folyamamba ereszhessék. Azok az emberek, kik ma cz' vagy amaz' gazdag 'Sidóknak házáat kiprédálják, hasonló okon és hasonló örömmel fogják tselekedni ugyan azt eme' gazdag Keresztyén Kereskedőnek házával is. Ma *Nathannak*, holnap a' Patriarchának, holnap után *Salaánnak!*

* * *

Aug. 20-dikán estve Hamburgban is *Hep! Hep!* kiáltás támadt 's a' 'Sidók' a' sétalóhelyről potortsapkodások és oldalborda-dölések közt mind elkergettek. A' lármá 9 órától fogvást éjfélig tartott. A' Politzia sok nyughatatlanokat elfogdosott.

* * *

Újabb Újságok, a' ma kezünkhöz jött levelekből.

London, Aug. 19-dikén: —, *Manchester* egy ostrom alatt lévő városhoz hasonló, Augustus' 17-dikére virradólag egész éjjel tartott a' puskatűz az utzákon. A' nagyobb piatzokra fegyveres csapatok állítottak ki, egyéb utzákon strázsatsoportok jártak le 's fel, mellyek az özsze-tsoportozó embereket azonnal széllyelkergették. Reggeli 7 óratájban (17-dikben) tsakugyan még is özszesereglett a' nép egy helyen, melyre nézve a' tisztviselők a' *Támadás' Aktáját* azonnal felolvasták, 's minthogy a' nép még se akart eloszlani, a' gyalogság reá tüzelt, 's még e' se használván, bajonéttal rohant reá. Már ekkor mindenek széllyelfutottak, hanem ugyan ekkor *Proklamatiók* szorot-

tattak széllyel a' katonák közzé, melyekben az a' fenyegetődés találtatott, hogy *Oldham* felől 15,000 emberek vannak útban *Manchester* felé zsidákkal felfegyverkezve. Azonnal fegyveres népet küldöttek el az *Előjárók* az *Oldhami* út felé lét ágyukkal, de a' kik semmi közelítő ellenségre nem találván, nem soká látni lehetett, hogy tsak üres volt a' fenyegetődés. —

Aug. 17-dikén estvére már egészszem helyreállított *Manchesterben* a' tsendesség, hanem ekkor 7 óratájban *Oldhamban* kezdődtek el ismét a' gyanus mozgások, a' hova tehát azonnal lovasság küldetett. Hasonló zengések támadtak *Macclesfieldben* — de mind ezekről a' jövő kedden bővebben.

B é t s.

Császár és Király ő Felsége méltóztatott a' maga testvérét *Rudolph* ő Cs. Fő Herczégét a' Sz. István Királyi Rend' nagy keresztjével megajándékozni. Erdélyben a' *Károlyfejer* arott lévő *Consistorium' Assessorát* *Fő T. Cseresznyés András Urat*, úgy *F. T. Mártonffy Kristof* és *Capdebo János Oskolaigazgató Urakat*, az elsőt a' taksának is elégedésével, *Honorarius Kanonokokká* kegyelmesen kinevezni méltóztatott ő Cs. Kir. Felsége.

* * *

Stuttgardból Aug. 25-dikén írják az ott kijövő *Ujság* levelekben, hogy a' *Magyar Ország' Palatinusa József* ő Császári Fő Herczégé' *Würtembergi Mária Princzaszszonnyal* való házossági özszeadattatása (mint közelébb említettük) Augustus' 24-dikén délutáni 2 órakor először az *Evo rai Cath. Püspök*, az után *Udvari Predikátor Fő Pap* a' *Autel Urak* által, a' *Kirchheimi Kir. kastélyban* véghez vitelett.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Pesti levelekben olvassuk, hogy némely Pesti Gavallérok látván azon fogyatkozást, melly mind az Universitas-beli Ifjuságra, mind az egész Publicum-ra nézve igen sajnós érzést gerjesztett, hogy a' városban semmi Lovagló Oskola nem volna; a' Hazának és az Ifjuságnak kedvezni kívánó nemes indulatból, arra gerjedtek, hogy önnön költségeken egy Lovagló Intézetet állítanának. Már most két esztendő óta nagy áldozatokkal fenntartván ezen Intézetet, Aug. 25-dikén nyilván való Próbátétel által megmutatták, melly kedvező lehetne az ilyen Intézet, ha állandóan közönséges költségekre felállítatnék, 's fenntartatnék. E' végből összegyűltek a' Lovagló Oskolába számos Urak, és Dámák, 's ezen fő nemes Társaság előtt a' Tanuló Ifjak mind a' mezei lovaglásban, mind az Oskolás nyargalásbaa, mind végre a' mesterséges Lovaglásnak nemeiben, úgy mint az úgy nevezett voltigirozásban oldalról és hátulról, jeles gyakorlatosságot mutatnak. A' Tanuló Ifjak egész esztendőn által többen voltak ugyan 20-nál: de ezen közönséges Próbátételt önnön dítsőségekre e' következők állották ki: úgy mint Eckstein Rudolf; Hertsut Károly; Lónyay András; Schmidt János; Trangos János; Lázár Sigmund; Mayer Henrik; Bene Ferentz, és Szalatkay Antal Urak, a' kiknek jeles gyakorlatosságok megmutatta, hogy Henrik Kapitány Ur, az Intézetnek Directora, az Ifjuságot olly módon vezette ezen nemes Szép Mesterségben, hogy mind a' theoretica, mind practica ismértekben külö-

nös előmenetelt tettek, 's kívánatossá tették azt, hogy ily gyakorló hely, és tanítás állandóan fenmaradjon.

Ú j K ö n y v.

Constitutio Rei Sanitatis in Hungaria, Partibusque adnexis ab Anno 1656 ad Annum 1818. Typis Leopoldi Streibig 1819. fol. 208 in 8. majori.

Ezen általom iratott 's nállam 2 fl. 50 xr. V. forintokért található kész Munka magában foglalja időkor szerént mind azon egészséget tárgyazó 's általam megtaláltatott közönséges parantsolatokat, mellyeknek tudása mind az Orvosoknak, mind a' közönséges egészség virágzására felvigyázó Tisztviselőknak, Földes Uraknak, Lelki Atyáknak tsaknem elkerülhetetlenül szükséges — mellyre nézve minden Tekintetes Vármegyének Elöljárói, 's FőOrvosai általam alázatosan megkértetnek az eránt, hogy a' Vármegyékben összevgyűjthető Praenumeránsoknak számokat, az egybeszedett summával együtt Frankon hozzám, vagy Pestre Eggenberber, Posonyban Schwaiger avagy akár mellyik hiteles Könyváros Urakhoz, beküldeni méltóztassanak. A' Tisztelt Praenumeránsok neveik öszveszedésével fázadozó Urak, minden 11-dik Nyomtatványt ingyen veszik. — Az Exemplárok Pestig, Posonyig, Kaposvárig, Grätzig, ingyen fognak szállittatni. Pápán Julius' 28-dikán 1819.

Zsoldos János,

Tek. N. Veszprém Vármegye
Első Rendes Physicusa.

Száz forint Conventiós pénzért adtak Váltó czédulában: —

Aug. 31-dikén 248 $\frac{1}{4}$ — Sept. 1. napján 248 $\frac{1}{2}$ — 2-dikán 248 $\frac{1}{2}$ — forintot. A' marhahúsnak fontja, Bétsben, Septemberre, 16 krajtzárra határozatott.